

Bogen har et Sagregister, men mangler desværre Navne-register. Illustrationerne er for en stor Del tegnet af Forfatteren; mange af dem kunde dog uden Skade have været udeladt, da de ingen Forbindelse har med Teksten. Et fortræffeligt Kort afslutter Bogen.

Et betydeligt Arbejde er nedlagt i Bogen om Torsted. De lidt for sparsomme Kildehenvisninger giver ikke det fulde Indblik i, hvor stort et Stof Forfatteren har gennempløjet og bearbejdet. Men under Læsningen opdager man hurtigt, at Forfatteren kender Sagnet ud og ind. Bogen udkom i 1945. Allerede Aaret efter var den udsolgt. Den bliver altsaa læst. Og den fortjener det.

Carl Lindberg Nielsen.

Rasmus Mortensen: Balle Sogn. (Silkeborg Centralbibliotheks Forlag 1946).

Om Balle Sogn ved Silkeborg har Lærer Rasmus Mortensen i Lindeballe, der er kendt for sine indgaaende Undersøgelser af Jernudvindingen i Jylland, skrevet en Bog, der fremtræder i smukt Udstyr, med godt Papir, godt Tryk og gode Billeder. Nogle Kort burde dog have været givet efter Fotografier i Stedet for efter Fotostatkopier.

Bogen er delt i 44 Afsnit. Kapitlerne om Sognets Husflid og Industri (Træsko og Hjul, Egebark og Slagler, Teglværker, Lysbro Fabrikker) er de bedste i Bogen, hvilket ogsaa var at vente efter Forfatterens hidtidige Arbejder. Interessant og god er ogsaa Redegørelsen for Forholdet mellem det gamle Bondesamfund og den nye Arbejderbefolkning i Alderslyst, indtil sidstnævnte i 1941 indlemmedes i Silkeborg.

Bogens stærke Udstykning i mange Afsnit (hvoraf et enkelt kun fylder $\frac{1}{4}$ Side!) er ikke heldig. Forfatteren faar ikke Tid til at fordybe sig i Emnerne. Hertil kommer, at der til Udarbejdelsen er benyttet alt for faa Arkivalier. Og hvor skriftlige Kilder endelig har været benyttet, anføres de flere Steder in extenso næsten uden at blive kommenteret eller bearbejdet. Saaledes aftrykkes af Nationalmuseets Fundprotokoller hele Afsnittet om Balle Sogn, Folketællingerne 1787 og 1801, Skattelisten 1890 og Kom-

munens Budget for 1939—40 m. m. End ikke Skolens Historie er behandlet med den Grundighed, man kunde have ventet af en Lærer. Forfatteren har kun kunnet spore Skolen tilbage til 1772. I Aarhus Bisparkiv (4. Rev. Fol. 101 Nr. 1 og 2) kunde Forfatteren dog med største Lethed have skaffet sig Oplysning om Balle Skolevæsens ældre Historie. I Stedet for ræsonnerer han baade her og andre Steder meget trættende over, hvordan Udviklingen *muligvis* er foregaaet, i Stedet for at fortælle, hvordan den *virkelige* har været. Det vigtige Afsnit om Udskiftningen og Udstykningen er mildest talt uklart, og et følgende om Landbrugets Udvikling i nyere Tid oplyser overhovedet intet. Det er blot en Række Almindeligheder.

Bogen mangler Person- og Sagregister samt de fleste Steder Kildeangivelse.

Man lægger den til Side med en Følelse af Utilfredshed. Alt i alt er det en »tynd« Bog.

Carl Lindberg Nielsen.

*P. Feddersen Jensen: Visby Sognekrønike
(Eget Forlag 1946).*

Visby sogn hørte indtil 1864 til de gamle kongerigske enklaver. Det er altsaa ikke noget rigtigt sønderjysk sogn, Lærer Feddersen Jensen har behandlet i sin »Visby Sognekrønike«. Den udvikling, der skitseres her er ikke typisk for Sønderjylland, men indeholder dog mange træk af almindelig interesse. Der fortælles en del om forholdet mellem de vestslesvigske bønder og herremanden paa Trøjborg, Limbækkernes og Daniel Rantzaus gamle borg. Vi hører om den voldsomme strid mellem hovbønderne og Godsejer Bendix Holst i tiden omkring 1800, en strid som er saa meget mere ejendommelig, som hoveriet ellers havde været afløst her fra omkring 1611 (Danske Herregaarde Ny Samling III, s. 548), saa at Inspektør Hansen i en indberetning fra 1768 med rette kunde fremhæve forholdene paa Trøjborg som forbilledlige (Sønderjydsk Maanedsskrift 1938/39, s. 7). I 1784 opsagde bønderne imidlertid den gamle hoverikontrakt, og efterhaanden blev modsætningsforholdet til Bendix Holst stærkere og stærkere. Man be-